

**FÖRVALTNINGSRÄTTEN
I STOCKHOLM**

Avdelning 33

DOM

2018-01-31

Meddelad i Stockholm

Mål nr

15431-17

SÖKANDE

L-G Lindqvist Bygg AB, 556186-8760

Ombud: Advokaten Kristian Pedersen
Jur.kand. Emily Tomas da Costa
Advokatfirman Kahn Pedersen KB
Box 16119
103 23 Stockholm

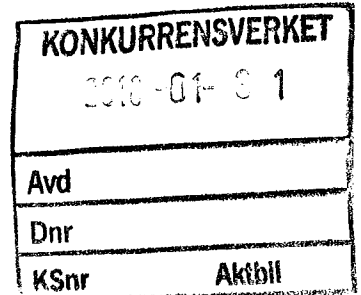
MOTPART

Skolfastigheter i Stockholm AB, 556034-8970

Ombud: Stadsadvokaten Eva Granbohm
Stadsledningskontoret
Hantverkargatan 3a, 2 tr.
105 35 Stockholm

SAKEN

Överprövning enligt lagen om offentlig upphandling

FÖRVALTNINGSRÄTTENS AVGÖRANDE

Förvaltningsrätten avslår ansökan om överprövning.

Dok.Id 914128

Postadress

115 76 Stockholm

Besöksadress

Tegeluddsvägen 1

Telefon

08-561 680 00

Telefax

08-561 680 01

E-post: forvaltningsrattenistockholm@dom.se
www.domstol.se/forvaltningsratt

Expeditionstid

måndag–fredag

08:00–16:30

YRKANDEN M.M.

Skolfastigheter i Stockholm AB (SISAB) genomför en upphandling av ombyggnation av en skola till förskola på Vivelvägen 40 i Älvsjö, Stockholm (2015-00403). Upphandlingen inleddes den 8 december 2015 och sista dag för anbudsgivning var den 15 maj 2017. Upphandlingen genomförs genom förenklat förfarande enligt lagen (2007:1091) om offentlig upphandling, LOU. Det anbud som lämnat det lägsta totalpriset skulle tilldelas kontraktet. Genom beslut den 22 juni 2017 meddelade SISAB att Hantverksjouren Sverige AB (Hantverksjouren) har tilldelats kontraktet.

L-G Lindqvist Bygg AB (bolaget) ansöker om överprövning av upphandlingen och yrkar att upphandlingen får avslutas först efter att rättelse genom en ny anbudsutvärdering utan beaktande av anbudet från Hantverksjouren sker. Till stöd för sin talan anför bolaget bl.a. följande.

SISAB har brutit mot principerna om likabehandling och transparens genom att utvärdera och anta anbudet från Hantverksjouren trots att detta anbud inte uppfyller flera ska-krav som har uppställts i upphandlingen. Enligt kravet avseende teknisk och yrkesmässig kapacitet i punkt 1.3.4. i förfrågningsunderlaget ska anbudsgivaren i sitt anbud ange ett referensobjekt som är liknande det upphandlade projektet genom att bl.a. uppge referensobjektets adress. Eftersom Hantverksjourens anbud saknar adressuppgifter avseende det referensobjekt som åberopats, borde deras anbud förkastas redan på grund av detta. Dessutom är referensobjektet inte liknande det upphandlade projektet. Till skillnad från det upphandlade projektet som ska genomföras genom utförandeentreprenad har referensobjektet varit en samverkansentreprenad. Denna entreprenadform innebär att ansvarsförhållandena mellan parterna inte är tydliga och att beställaren har en aktiv roll i hela utförandeprocessen. Det är därmed inte möjligt att dra

några slutsatser om Hantverksjoureus förmåga att självständigt utföra ombyggnationer inom ramen för en utförandeentreprenad. Det får därmed anses klarlagt att Hantverksjouren inte uppfyllt de obligatoriska kraven i punkt 1.3.4 i förfrågningsunderlaget.

Inte heller har kravet avseende miljöansvarig enligt punkt 1.3.7 i förfrågningsunderlaget uppfyllts. Anbudsgivaren ska i enlighet med detta krav till sitt anbud bifoga intyg från relevant utbildning som den offererade personen genomgått. Som relevant utbildning räknas Stockholms Byggmästarföreningens (SBF) kurs i miljöansvar eller motsvarande. Det aktuella kravet innehåller även en alternativ möjlighet för anbudsgivaren att verifiera den miljöansvariges kompetenskrav genom en beskrivning av dennes tidigare erfarenhet. Detta kan dock endast ske i de fall när något intyg från en utbildning inte kan bifogas. Eftersom Hantverksjouren har kunnat bifoga utbildningsintyg är det endast dessa intyg som ska kunna verifiera att offererad miljöansvarig har efterfrågad kompetens. I annat fall får Hantverksjouren en otillbörlig fördel i förhållande till de anbudsgivare som bifogat endast intyg. Det skulle även innebära att SISAB i efterhand får möjlighet att på godtyckliga grunder bortse från vissa brister i förhållande till kravet på hur den miljöansvariges kompetens ska verifieras. Med hänsyn till detta och eftersom det får anses ostridigt att de av Hantverksjouren inlämnade intygen inte visar att den offererade personens utbildningar motsvarar SBF:s kurs i miljöansvar uppfyller Hantverksjoureus anbud inte nu aktuellt krav. Även om kravet skulle tolkas så att anbudsgivaren kan använda sig av båda alternativa möjligheterna anser bolaget att kravet alltså inte är uppfyllt. Det framgår nämligen inte av Hantverksjoureus beskrivning att den offererade miljöansvarige har erfarenhet avseende hantering av farligt avfall, vilket är ett obligatoriskt krav.

Inte heller kravet i punkt 1.3.8 avseende kvalitetsledningssystem är uppfyllt. Detta på grund av att den kvalitetsplan som Hantverksjouren bifogat till sitt

anbud är ett standardiserat dokument som inte tar hänsyn till referensobjektets individuella förutsättningar och behov inom ramen för kvalitetsarbetet. Någon projektspecifik kvalitetsplan kan därmed inte anses ha bifogats anbudet. Därtill har Hantverksjouren lämnat felaktiga uppgifter vad gäller BF9K-certifiering. Av återopad information från SBF framgår att Hantverksjouren saknar sådan certifiering. Trots detta har flera av de kvalitetsdokument som getts in tillsammans med anbudet försetts med tydlig hänvisning till BF9K. Därmed framstår det att Hantverksjouren avsiktligt lämnat oriktiga uppgifter om sin certifiering vilket medför att även riktigheten av övriga uppgifter i anbudet kan ifrågasättas. Det är därför oklart varför SISAB inte funnit anledning att ifrågasätta om den ingivna kvalitetsplanen kommer att användas eller fungera tillfredsställande.

Vidare uppfyller Hantverkarsjourens anbud inte kravet i punkt 1.3.9. avseende miljöledningssystem eftersom även de i denna del återopade dokumenten är standardiserade och mycket generella utan någon specifik koppling till upphandlingsföremålet. Dessa dokument visar inte heller att Hantverksjouren uppfyller kraven på uppföljning av fastlagda miljömål. Detsamma gäller rutinerna för att identifiera och följa lagar och regler som styr miljöarbetet. Att Hantverksjouren i generella drag beskrivit VD:s ansvar för identifiering och sammanställning av relevanta lagkrav som påverkar företagets verksamhet är inte tillräckligt. Det framgår uttryckligen av förfrågningsunderlaget att rutiner i detta avseende ska vara hänförliga till uppdraget och inte till verksamheten som sådan. Med tanke på Hantverkarsjourens felaktiga uppgifter om sin BF9K-certifiering finns dessutom skäl för att ifrågasätta de uppgifter som Hantverksjouren lämnat.

Hantverksjouren har inte heller uppfyllt omsättningskravet i punkt 1.3.3 i förfrågningsunderlaget. Enligt detta krav ska anbudsgivarens omsättning under det senaste avslutade räkenskapsåret uppgå till minst 27 miljoner kronor. Till skillnad från SISAB anser bolaget att det räkenskapsår som

kravet avser år 2016. Eftersom Hantverksjouren under detta år haft en omsättning som understiger den efterfrågade omsättningen ska dess anbud förkastas.

Sammantaget anser bolaget att det får anses klarlagt att SISAB brutit mot LOU genom att anta Hantverksjourens anbud som innehåller åtskilliga brister. Hade Hantverksjourens anbud förkastats skulle bolaget ha tilldelats det upphandlade avtalet. Därmed har bolaget lidit eller i vart fall riskerar att lida sådan skada som avses i 16 kap. 6 § LOU.

SISAB bestrider bifall till ansökan och anför bl.a. följande.

SISAB har inte brutit mot de grundläggande principerna i 1 kap. 9 § LOU eller mot någon annan bestämmelse i lagen. Förfrågningsunderlaget uppfyller lagens krav på förutsebarhet och transparens. Kvalificering och utvärdering av anbuderna har skett i enlighet med angivna förutsättningar och anbud och anbudsgivare har behandlats lika utan ovidkommande hänsyn.

Av beskrivningen av det referensobjekt som Hantverksjouren lämnat tillsammans med sitt anbud framgick att referensobjektet är beläget i Nynäshamns kommun. Enligt SISAB:s uppfattning var detta tillräckligt för att lokalisera objektet vilket var syftet med kravet. Det är även ovidkommande i vilken entreprenadform referensobjektet har utförts eftersom anbudsgivaren ska kunna visa att denne har erfarenhet av att bygga ett objekt som är likvärdigt i storlek, karaktär och värde. SISAB har inte krävt att referensobjektet ska ha utförts i en viss entreprenadform för att det ska anses vara likvärdigt. De bestämmelser som begränsar vilka bevis som får krävas för tekniskt kapacitet skiljer inte heller på olika entreprenadformer.

Vidare har SISAB, utifrån den redovisning som Hantverksjouren lämnat i sitt anbud, bedömt att uppställt krav på miljöansvarig i projektet är uppfyllt.

Kravet kunde uppfyllas antingen genom inlämnande av intyg över genomgången kurs eller genom en redogörelse för hur motsvarande erfarenhet eller kunskap erhållits. I sin beskrivning har Hantverksjouren redogjort för den offererade personens erfarenhet och ett referensuppdrag där denne varit miljöansvarig. De intyg som bifogats hör ihop med denna redovisning och visar vilka utbildningar personen genomgått för att kunna vara miljöansvarig i referensobjektet. Intygen har inte getts in för att uppfylla kravet på relevant utbildning i nivå med SBF:s kurs. Av beskrivningen framgår att den offererade personen har erfarenhet som ansvarig för miljöprövning av byggvaror, källsortering och avfallshantering i det angivna referensobjektet där även farligt avfall hanterats. Den av Hantverksjouren lämnade beskrivningen uppfyller därför det uppställda kravet avseende miljöansvarig.

Vad gäller kravet avseende kvalitetsledningssystem ger detta möjlighet för anbudsgivaren att verifiera sitt kvalitetssäkringsarbete antingen genom certifikat eller andra handlingar. I enlighet med det senare alternativet har Hantverksjouren till sitt anbud bifogat en projektanpassad kvalitetsplan avseende ett referensobjekt. Av planen framgår hur kvalitetsarbetet varit organiserat, vilka nyckelpersonerna varit och vilka rutiner funnits. Det finns även hänvisningar till styrande och redovisade dokument. SISAB har inte haft anledning att betvivla att den ingivna kvalitetsplanen skulle ha använts eller fungerat tillfredsställande vad gäller projektets kvalitetssäkring. Därmed har Hantverksjouren uppfyllt kravet avseende kvalitetsledningssystem. Av detta skäl har det bedömts ovidkommande att Hantverksjouren inte är BF9K-certifierade, vilket de har upplyst om i sitt anbud.

Beträffande kravet på att anbudsgivaren ska ha ett dokumenterat miljöledningssystem anser SISAB att Hantverksjouren genom ingiven miljöpolicy och "Manual för kvalitet, miljö och arbetsmiljö" visat att de har en rutin för att identifiera och sammanställa krav som deras verksamhet berörs

av. De har även visat att uppföljning av uppsatta miljömål sker på ett strukturerat sätt, vilket framgår av inlämnat sammanträdesdokument. Det har inte kommit fram något som gett anledning att ifrågasätta de lämnade uppgifterna.

När det gäller omsättningskravet har SISAB lagt Hantverksjoureus senast fastställda årsredovisning till grund för prövningen, dvs. den som avser år 2015 eftersom årsredovisningen för 2016 har fastställts först efter tilldelningsbeslutet publicerades vilket framgår av återopad kopia på den hos Bolagsverket registrerade årsredovisningen för 2016.

SKÄLEN FÖR AVGÖRANDET

Lagen (2007:1091) om offentlig upphandling (LOU) har den 1 januari 2017 upphävt och ersatts med lagen (2016:1145) om offentlig upphandling. Av övergångsbestämmelserna till den nya lagen framgår dock att den upphävda lagen gäller för sådan upphandling som påbörjats före ikraftträdandet. Eftersom den nu aktuella upphandlingen har inletts i december 2016 är bestämmelserna i LOU i den äldre lydelsen tillämpliga i detta mål.

Av 16 kap. 6 § LOU framgår att förvaltningsrätten ska besluta att upphandlingen ska göras om eller att den får avslutas först sedan rättelse har gjorts om den upphandlande myndigheten har brutit mot de grundläggande principerna i 1 kap. 9 § LOU eller någon annan bestämmelse i denna lag och detta har medfört att leverantören har lidit eller kan komma att lida skada.

I enlighet med 1 kap. 9 § LOU ska upphandlande myndigheter iaktta bl.a. principerna om likabehandling och transparens. Av dessa principer följer att alla leverantörer ska ges så lika förutsättningar som möjligt och att den upphandlande myndighetens krav ska anges på ett sätt som gör att varje leverantör med utgångspunkt i förfrågningsunderlaget kan skapa sig en bild

av möjligheterna att lämna ett konkurrenskraftigt anbud. Höga krav bör ställas på noggrannhet, tydlighet och transparens i alla delar av ett förfrågningsunderlag. Vad gäller tilldelningskriterierna ska dessa vara formulerade på ett sådant sätt att alla rimligt informerade och normalt omsorgsfulla anbudsgivare kan tolka kriterierna på samma sätt (se prop. 2006/07:128 s. 132 och Kammarrätten i Stockholms dom den 26 september 2016 i mål nr 3160-16 med vidare hänvisningar däri). Inom ramen för dessa principer har den upphandlande myndigheten stor frihet att utforma sin upphandling (se RÅ 2012 ref. 48).

I en upphandling utgör förfrågningsunderlaget en central del av förfarandet. När en upphandlande myndighet har kommit fram att en viss uppgift eller ett visst bevis måste finnas i anbudet och därför ställt ett obligatoriskt krav ska potentiella leverantörer kunna utgå ifrån att kravet är så viktigt att den som anser sig inte kunna, eller vilja, uppfylla kravet avstår från att lämna anbud. Om den upphandlande myndigheten före anbudstidens utgång inte kommunicerat med alla leverantörer, inklusive potentiella sådana, att den överväger att frånfälla eller justera ett obligatoriskt krav åligger det myndigheten att antingen upprätthålla kravet sådant det angetts i förfrågningsunderlaget eller avbryta upphandlingen. Det innebär att en upphandlande myndighet agerar i strid mot likabehandlingsprincipen i fall myndigheten godtar ett anbud trots att detta inte uppfyllt ett obligatoriskt krav (se HFD 2016 ref. 37).

Av förfrågningsunderlaget i den nu aktuella upphandlingen framgår att SISAB har ställt obligatoriska krav på bl.a. teknisk och yrkesmässig kapacitet, miljöansvarig, kvalitets- och miljöledningssystem samt omsättning. Frågan är om det anbud som SISAB antagit, dvs. Hantverksjournens anbud, ska ha förkastats på grund av att anbudet inte uppfyller dessa krav.

Teknisk och yrkesmässig kapacitet

Enligt punkt 1.3.4 i förfrågningsunderlaget ska anbudsgivare under de senaste fem åren ha slutfört minst ett liknande projekt på ett tillfredställande sätt. Med liknande projekt avses att efterfrågade arbeten i form av ombyggnation har utförts i till exempel skolor, förskolor eller lokaler med en storlek på minst 10 miljoner SEK. Till anbudet ska bifogas förteckning över åberopade referensobjekt innehållande kort beskrivning av projektet, period för utförande, objektens adress, storlek i belopp samt åberopade kontaktpersoner.

L-G Lindqvist Bygg AB menar att Hantverksjourens anbud inte uppfyller detta krav dels på grund av att Hantverksjouren inte angett någon adress till det åberopade referensobjektet, dels på grund av att referensobjektet inte kan anses vara liknande det upphandlade projektet.

Visserligen framgår av kravets ordalydelse att anbudsgivaren i sitt anbud ska uppge adressen till det referensobjekt som denne åberopar. Syftet med detta har enligt SISAB varit att möjliggöra lokalisering av referensobjektet. Detta tillsammans med att det saknas någon närmare precisering av vad aktuella adressuppgifter ska innehålla medför enligt förvaltningsrättens mening att det är tillräckligt att uppgift om plats för referensobjektet anges för att kravet i denna del ska anses vara uppfyllt. Av Hantverksjourens beskrivning av referensobjektet framgår var detta är beläget. Hantverksjouren har därmed lämnat sådana adressuppgifter som kravet avser.

Förvaltningsrätten konstaterar vidare att det uttryckligen definieras vilka kriterier som är avgörande för att referensobjektet ska anses vara liknande det upphandlade projektet i den mening som kravet avser. Av kravets formulering framgår inte att den organisatoriska formen har varit ett av dess kriterier. Därför är det ovidkommande att det referensobjekt som

Hantverksjouren åberopat har utförts i en entreprenadform som skiljer sig från det upphandlade projektets entreprenadform.

Enligt AFA.21 i de administrativa föreskrifterna avser upphandlingen om- och tillbyggnation av en skola till förskola med en omfattning av ca 540 kvadratmeter. Av Hantverksjourens beskrivning av referensobjektet framgår att detta avsett arbeten i form av om- och tillbyggnation i en förskola med en omfattning av 674 kvadratmeter. Även objektets värde överstiger den efterfrågade storleken på minst 10 miljoner kronor. Därmed får referensobjektet anses liknande det upphandlade projektet enligt de i kravet angivna kriterierna.

Mot denna bakgrund ger utredningen i målet inte ger stöd för bedömningen att SISAB felaktigt godtagit det nu aktuella referensobjektet vid prövningen av Hantverksjourens anbud och därmed bedömt att detta uppfyller kravet om teknisk och yrkesmässig kapacitet. Vad bolaget anfört i denna del leder inte till någon annan slutsats. Skäl för ingripande enligt LOU finns därför inte på denna grund.

Miljöansvarig i projektet

Av punkt 1.3.7 i förfrågningsunderlaget framgår att anbudsgivaren ska offerera en person som ska vara miljöansvarig i projektet (se AFC.325). Personen ska ha erforderlig kunskap för att kunna säkerställa att B:s miljökrav följs (se AFC.223). Intyg med innehållsbeskrivning från relevant utbildning ska bifogas anbudet. Som relevant utbildning räknas Stockholms Byggmästareförenings kurs Miljöansvar eller motsvarande. Om intyg från utbildning inte kan bifogas gäller följande: Anbudsgivaren ska verifiera att offererad person erhållit motsvarande erfarenhet/kunskap på annat sätt genom att till anbudet bifoga en kortfattad beskrivning av personens miljöansvar/-arbete i minst ett liknande projekt som detta, slutfört inom de

senaste tre åren. Den kortfattade beskrivningen ska minst innehålla miljöprövning av byggvaror, avfall, hantering av farligt avfall (källsortering, rutiner, uppföljning etc). Namn på projekt(en) samt kontaktperson som kan vidimera uppgifterna ska anges med telefonnummer. Med liknande projekt avses att efterfrågade arbeten har utförts i till exempel skolor, förskolor eller lokaler med en storlek på minst 5 miljoner SEK.

För att anbudsgivaren ska kunna uppfylla detta krav behöver denne verifiera den offererade personens kompetens antingen genom intyg över genomgången kurs av specificerad typ eller genom en redogörelse för hur motsvarande erfarenhet eller kunskap erhållits. Såsom kravet är formulerat framstår dessa två alternativ som likvärdiga och det ankommer på anbudsgivaren att bedöma vilket alternativ denne vill använda sig av.

Hantverksjouren har valt det andra alternativet och i bilaga 6 till sitt anbud redovisat en miljöansvarig för projektet och bifogat en kortfattad beskrivning av den angivna personens miljöansvar i ett liknande projekt. Hantverksjouren har även bifogat intyg avseende utbildningar som den offererade personen har genomgått och som hänvisas till i nu aktuell beskrivning.

Enligt SISAB:s uppgifter, som förvaltningsrätten inte finner skäl att ifrågasätta, har de bifogade intygen inte legat till grund för bedömningen av den offererade miljöansvarige enligt det första alternativet. Detta eftersom intygen hör ihop med Hantverksjourens lämnade beskrivning i enlighet med det andra alternativet. Att så har skett kan enligt förvaltningsrättens mening inte anses strida mot det nu aktuella kravet eftersom detta endast föreskriver vad den efterfrågade beskrivningen enligt det andra alternativet minst ska innehålla. Det innebär att alla anbudsgivare utifrån de angivna minimikraven haft möjlighet att utforma beskrivningens innehåll efter egen bedömning. Det saknas därför hinder att till beskrivningen bifoga intyg som

inte uppfyller kravet på relevant utbildning enligt första alternativet. Därmed finns inte skäl för bedömningen att Hantverksjouren genom att bifoga utbildningsintyg till sin beskrivning har skaffat sig en otillbörlig fördel i förhållande till de anbudsgivare som endast bifogat intyg till sitt anbud. Inte heller kan kravets utformning anses ge SISAB möjlighet att i efterhand på godtyckliga grunder bedöma de åberopade miljöansvarigas kompetens.

Vidare framgår av Hantverksjourens nu aktuella beskrivning att den offererade personen har erfarenhet som miljöansvarig och har ansvarat för miljöprövning av byggvaror, avfallshantering och källsortering. Beskrivningen innehåller även hänvisning till ett referensobjekt där den offererade personen i egenskap av miljöansvarig haft ansvar för bl.a. avfallshanteringen. Av till anbudet bifogad kvalitetsplan avseende referensobjektet framgår att farligt avfall har hanterats. Följaktligen omfattar den offererade personens beskrivna erfarenhet även hantering av farligt avfall.

Mot denna bakgrund anser förvaltningsrätten att det inte har kommit fram något som visar att SISAB borde ha förkastat Hantverksjourens anbud på grund av att detta inte uppfyller kravet avseende miljöansvarig. Vad bolaget anfört i denna del medför inte någon bedömning. Skäl för ingripande enligt LOU finns därför inte på denna grund.

Kvalitetssäkringsåtgärder/kvalitetsledningssystem

Anbudsgivaren ska enligt punkt 1.3.8 i förfrågningsunderlaget ha ett dokumenterat kvalitetsledningssystem. Certifikat alternativt en kortfattad redovisning av systemet (i form av nedan angivna handlingar) ska bifogas anbudet. Om certifikat inte bifogas ska anbudsgivaren verifiera sitt strukturerade kvalitetssäkringsarbete genom att bifoga dokument/information om en kvalitetsplan från en större entreprenad utförd

inom de tre senaste åren (räknat från sista anbudsdag), kvalitetspolicy och namngiven kvalitetsansvarig för företaget (övergripande nivå).

Av utredningen i målet framgår att Hantverksjouren i sitt anbud har upplyst om att de under 2016 har påbörjat en BF9K-certifiering som beräknas vara klar under hösten 2017. Därmed har de i enlighet med det andra alternativet i det nu aktuella kravet till sitt anbud bifogat en projektanpassad kvalitetsplan från tidigare utförd entreprenad. Kvalitetsplanen innehåller uppgifter om bl.a. hur kvalitetsarbetet har varit organiserat i entreprenaden, de befintliga rutinerna samt styrande och redovisande dokument för verksamheten. Därutöver har Hantverksjouren bifogat en generell KMA-plan, kvalitetspolicy och uppgifter om kvalitetsansvarig i företaget. Genom att till sitt anbud bifoga dessa handlingar har Hantverksjouren enligt förvaltningsrätten mening uppfyllt det nu aktuella kravet. Att den ingivna kvalitetsplanen endast utgör ett standardiserat dokument som generellt beskriver tillvägagångssättet vid ombyggnation medför inte någon annan bedömning särskilt med tanke på att något krav på individuell anpassning till det upphandlade objektet inte uppställts. Inte heller kan det anses att Hantverksjouren lämnat felaktiga uppgifter beträffande innehavet av BF9K-certifiering eftersom de lämnat uppgifter om den pågående certifieringsprocessen och när denna beräknas vara klar.

Med hänsyn till detta och även med beaktande av vad bolaget i övrigt anfört i denna del anser förvaltningsrätten att det inte är visat att SISAB borde ha förkastat Hantverksjourens anbud på grund av att detta inte uppfyller kravet avseende kvalitetssäkringsåtgärder/kvalitetsledningssystem. Skäl för ingripande enligt LOU finns därför inte på denna grund.

Miljöledningssystem

Av punkt 1.3.9 i förfrågningsunderlaget framgår att anbudsgivaren ska ha ett dokumenterat miljöledningssystem. Certifikat alternativt en kortfattad redovisning av systemet ska bifogas anbud. Om certifikat inte bifogas ska anbudsgivaren verifiera sitt strukturerade miljöarbete genom att bifoga dokument/information om miljöpolicy, undertecknad av VD; rutiner för att identifiera och följa lagar och regler som styr miljöarbetet i uppdraget; redovisning av att företaget har miljömål, varav minst ett är tidsatt och mätbart samt redovisning att uppföljning görs av ovanstående mål/handlingsplan; och namngiven miljöansvarig för företaget (övergripande nivå).

Till sitt anbud har Hantverksjouren bifogat en miljöpolicy, en ”Manual för kvalitet, miljö och arbetsmiljö” och ett sammanträdesprotokoll benämnt ”Ledningens genomgång av BF9K och systematiskt arbetsmiljöarbete”. Förutom att punkt 2.5 i manualen innehåller hänvisning till bl.a. tillhörande laglista, arbetskydds- och miljöregler framgår av denna punkt att företagets VD ansvarar för att identifiera, ha tillgång till och följa lagkrav och andra krav som påverkar företagets verksamhet. Att det upphandlade projektet kommer att utföras inom ramen för denna verksamhet innebär enligt förvaltningsrättens mening att Hantverksjourens rutin om identifiering och sammanställning av relevanta lagkrav kommer att gälla även arbetet i projektet.

Vidare har i manualens punkt 2.4. angetts att Hantverksjouren under 2017 har som miljömål att utbilda personalen i miljöfrågor och materialkunskap. Hantverksjourens ledning utvärderar och följer upp de uppsatta målen vilket framgår av till anbudet bifogade sammanträdesprotokoll. Eftersom det nu aktuella kravet inte preciserar något tillvägagångssätt för hur uppsatta mål ska följas upp saknas stöd för bedömningen att avstämning av målarbetet på

ledningens genomgång inte uppfyller kravet på uppföljning. Att avstämning av målarbetet har tagits upp som en punkt på en i förväg sammanställd dagordning för ledningssammanträdet visar även att det finns ett strukturerat sätt för uppföljning. Dessutom har det inte kommit fram något som ger stöd för annat än att den av Hantverksjouren redovisade uppföljningen genomförs på angivet sätt.

Som noterats ovan har Hantverksjouren vidare i sitt anbud upplyst om att de under 2016 påbörjat en BF9K-certifiering som beräknas vara klar under hösten 2017. Därmed kan företaget inte anses ha lämnat felaktiga uppgifter om sin BF9K-certifiering. L-G Lindqvist Bygg AB har inte heller åberopat några andra omständigheter som ger anledning att ifrågasätta riktigheten av Hantverksjourens uppgifter i övrigt. Att ett företag inte är BF9K-certifierat innebär dessutom inte att företaget i sitt arbete inte kan följa de krav som behöver vara uppfyllda för en sådan certifiering. På grund av detta och eftersom en upphandlande myndighet i regel inte är skyldig att kontrollera om uppgifter som lämnats i ett anbud är riktiga, har SISAB kunnat förlita sig på att de i Hantverksjourens anbud lämnade uppgifter är korrekta (jfr Kammarrätten i Stockholms dom den 19 december 2016 i mål nr 5964-16).

Skäl för ingripande enligt LOU finns därför inte på denna grund.

Omsättning

Enligt 1.3.3 i förfrågningsunderlaget ska anbudsgivarens nettoomsättning det senaste avslutade räkenskapsåret ha uppgått till minst 27 miljoner SEK. Nettoomsättningen ska styrkas genom att fastställd årsredovisning för det senaste avslutade räkenskapsåret, alternativt revisorsintyg, bifogas anbudet. Revisorsintyg ska visa faktisk omsättning under en 12 månadsperiod (bakåt i tiden) från anbudsmånaden räknat. Revisorsintyg som visar framtida prognoser kommer inte att godkännas.

Förvaltningsrätten anser att anbudsgivaren enligt det aktuella kravets formulering har två alternativa och likvärdiga möjligheter att antingen genom en fastställd redovisning för det senaste avslutade räkenskapsåret eller genom revisorsintyg verifiera sin omsättning. Hantverksjouren har använt sig av det första alternativet och tillsammans med sitt anbud lämnat in sin senast fastställda årsredovisning som avser räkenskapsåret 2015. Vidare framgår av utredningen i målet att Hantverksjouren inte har kunnat lämna någon fastställd årsredovisning för 2016 vid tiden för anbudstidens utgång. Detta på grund av att denna årsredovisning har fastställts först efter att tilldelningsbeslutet publicerats.

Med hänsyn till detta har SISAB haft rätt att lägga den av Hantverksjouren inlämnade årsredovisningen för räkenskapsåret 2015 till grund för prövningen. Denna visar att Hantverksjourens nettoomsättning överstigit den efterfrågade omsättningen. Det innebär att Hantverksjouren har uppfyllt det nu aktuella omsättningskravet. Vad bolaget anfört i denna del medför inte någon annan bedömning. Skäl för ingripande enligt LOU finns därför inte på denna grund.

Sammanfattning

Förvaltningsrätten har funnit att SISAB rätteligen bedömt att Hantverksjourens anbud uppfyller de i obligatoriska kraven på teknisk och yrkesmässig kapacitet, miljöansvarig i projektet, kvalitetssäkringsåtgärder/kvalitetsledningssystem, miljöledningssystem och omsättning. Därmed är det inte visat att SISAB, utifrån vad L-G Lindqvist Bygg AB anfört, genomfört upphandlingen i strid mot de grundläggande principerna i LOU eller någon annan bestämmelse i lagen. Ansökan om överprövning ska därför avslås.

HUR MAN ÖVERKLAGAR

Detta avgörande kan överklagas. Information om hur man överklagar finns i bilaga (DV 3109/1A LOU).

Christoffer Andersson Calafatis

Rådman

Emil Vartanyan har föredragit målet.

HUR MAN ÖVERKLAGAR - PRÖVNINGSTILLSTÅND

Den som vill överklaga förvaltningsrättens avgörande ska skriva till Kammarrätten i Stockholm. **Skrivelsen ska dock skickas eller lämnas till förvaltningsrätten.** Adressen till förvaltningsrätten framgår av avgörandet.

Överklagandet ska ha kommit in till förvaltningsrätten **inom tre veckor** från den dag då klaganden fick del av avgörandet. Om avgörandet har meddelats vid en muntlig förhandling, eller det vid en sådan förhandling har angetts när det kommer att meddelas, ska dock överklagandet ha kommit in inom tre veckor från den dag som avgörandet meddelades. För offentlig part räknas tiden för överklagande alltid från den dag avgörandet meddelades.

Om sista dagen för överklagandet infaller på lördag, söndag eller helgdag, midsommarafton, julafton eller nyårsafton räcker det att skrivelsen kommer in nästa vardag.

Prövningstillstånd i kammarrätten

För att ett överklagande ska kunna tas upp i kammarrätten fordras att **prövningstillstånd** meddelas. Kammarrätten lämnar prövningstillstånd om

1. det finns anledning att betvivla riktigheten av det slut som förvaltningsrätten har kommit till,
2. det inte utan att sådant tillstånd meddelas går att bedöma riktigheten av det slut som förvaltningsrätten har kommit till,
3. det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att överklagandet prövas av högre rätt, eller
4. det annars finns synnerliga skäl att pröva överklagandet.

Om prövningstillstånd inte meddelas står förvaltningsrättens avgörande fast. Det är därför viktigt att det klart och tydligt framgår av överklagandet till kammarrätten varför man anser att prövningstillstånd bör meddelas.

Överklagandets innehåll

Skrivelsen med överklagande ska innehålla

1. Klagandens person- eller organisationsnummer, postadress, e-postadress och telefonnummer till bostaden och mobiltelefon. Även adress och telefonnummer till arbetsplatsen ska anges, samt eventuell annan adress där klaganden kan nås för delgivning.

Om klaganden anlitar ombud, ska ombudets namn, postadress, e-post-adress, telefonnummer till arbetsplatsen och mobiltelefonnummer anges.

Om samtliga ovan nämnda person- eller adressuppgifter har lämnats tidigare i målet och fortfarande är aktuella behöver de inte uppges igen. Om någon uppgift ändras, ska ändringen utan dröjsmål anmälas till kammarrätten.

2. uppgift om det avgörande som överklagas – förvaltningsrättens namn, målnummer samt dagen för avgörandet,
3. de skäl som klaganden anger till stöd för en begäran om prövningstillstånd,
4. den ändring av förvaltningsrättens avgörande som klaganden vill få till stånd,
5. de bevis som klaganden vill åberopa och vad han/hon vill styrka med varje särskilt bevis.

Forts. nästa sida

Avtal före laga kraft i vissa mål

I vissa mål får avtal slutas innan tiden för överklagande av rättens avgörande har löpt ut. Detta gäller mål om överprövning enligt

- lagen (2007:1091) om offentlig upphandling,
- lagen (2007:1092) om upphandling inom områdena vatten, energi, transporter och posttjänster,
- lagen (2011:1029) om upphandling på försvars- och säkerhetsområdet,
- lagen (2016:1147) om upphandling av koncessioner,
- lagen (2016:1145) om offentlig upphandling, eller
- lagen (2016:1146) om upphandling inom försörjningssektorerna

I de flesta fall får avtal slutas när tio dagar har gått från det att rätten avgjort målet eller upphävt ett interimistiskt beslut. I vissa fall får avtal slutas omedelbart. Ett överklagande av rättens avgörande får inte prövas sedan avtal har slutits. Fullständig information finns i 16 kapitlet i de ovan fyra förstnämnda lagarna och i 20 kapitlet i de två sistnämnda lagarna.

Ytterligare information

Behöver ni fler upplysningar om hur man överklagar kan ni vända er till förvaltningsrätten.

